



Med stenen som pedagog

Ett inredningsuppdrag fick henne att upptäcka stenen.
– De var egentligen ett sidoprojekt, jag hade mest jobbat med trä och textilier tidigare. Nu mötte jag plötsligt ett material med en helt annan personlighet, med både densitet och kompromisslöshet, säger konstnären Jelena Rundqvist.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **KONSTRÄMJANDET BERGSLAGEN**

En annons där Konstfrämjandet Bergslagen och Region Örebro sökte en konstnärlig ledare till den första delen av projektet *Bortom de blå bergen* skulle öppna ännu en dörr till stenens värld. Enligt annonsen skulle konstnären tillsammans med barn undersöka och spegla de lokala förutsättningarna på en förutbestämd plats: Hällabrottet i Kumla, och den stenindustri som växte fram både där och runt byn Yxhult i början av 1900-talet.

Men innan hon skickade in sin ansökan åkte Jelena till Hällabrottet för att bilda sig en egen uppfattning om projektets möjligheter.

– Platsen är viktig för mig, ofta är det ur platsen mina idéer föds. Och det var också där som jag fick idén om att börja lära mig mer om sten.

Och ju mer hon lärde sig om olika stensorters egenskapers och karaktär, desto mer fascinerad blev hon.

– Stenen står ju symbol för ett slags evighet i så många sammanhang, samtidigt är den ju verkligen evig på riktigt och knyter an både till historien och framtiden. En bit kalksten är med sina fossiler ett bokstavligt avtryck i en historia som skrevs för flera hundra miljoner år sedan, nästan som ett fotonegativ som tagit en evig ögonblicksbild av naturen.

Jelena Rundqvist har tidigare jobbat mycket med deltagarbaserad konst, där de pedagogiska inslagen är en viktig del av konstnärskapet. Till exempel byggde hon upp konstlinjen på Brunnsviks folkhögskola och undervisade i olika konstnärliga uttryck, som performance. Hon har även varit konstnärlig ledare för Tensta konsthall.

– När jag själv besökte Hällabrottet och Stenarbetsmuseet i Yxhult kände jag direkt att det var en perfekt plats för ett sådana uttryck, säger Jelena Rundqvist.

Konstprojektet utgår från platsen och stenens egen pedagogik. Jelena ska bland annat hålla workshoppar för tredjeklassare vid Tallängens skola i Hällabrottet. Barnen ska även få jobba handgripligt med stenen.

– Det är en kombination av intellektuell reflektion och fysisk upplevelse som är grunden för verket. Jag vill locka fram känslan för stenen genom lek och rörelse. Samtidigt är tanken att resultatet ska fylla en funktion och i kraft av stenen utmytna i en offentlig utsmyckning och permanent installation.

Formerna för konstverket ska alltså mer eller mindre växa fram med hjälp av skolbarnen, vilket ju också är själva idén med deltagarbaserad konst. Därför är det också svårt att säga vad som i slutänden blir det färdiga resultatet som ska presenteras i början av juni.

– Stenen står ju för ett helt annat tempo än den tid vi lever i. Vi kommer att anlita en koreograf och använda dans och rörelse för att visa och uppleva hur sten blir till, en process som också ska filmas, säger Jelena Rundqvist.



”Stenen står ju för ett helt annat tempo än den tid vi lever i. Vi kommer att anlita en koreograf och använda dans och rörelse för att visa och uppleva hur sten blir till.”

Stenföretagen på orten – Perssonsten, Närkesten och Borghamnsten – bidrar med både kunskap och material till projektet.

– De har varit väldigt generösa, och det är ju lika viktigt att de deltar och knyter an till både verket och den historia som de själva är en del av, säger Jelena Rundqvist.

När verket står färdigt lagom till skolavslutningen i sommar kommer det bokstavligen också att knyta an till en redan stark konstpedagogisk tradition i Hällabrottet. Inne på Yxhults gamla huvudkontor finns ett magnifikt golv i marmorintarsia som konstnären Bengt Blomqvist har skapat, ett urtidshav som illustrerar marmorns uppkomst i olika skiftningar. Golvet är lagt av de skickligaste stenhuggarna och består av 34 marmorsorter.

– Det är en fantastisk miljö att verka i, säger Jelena Rundqvist. ■

Fotnot: Bortom de blå bergen är ett treårigt deltagarbaserat pilotprojekt i samarbete med tre kommuner: Lindesberg, Kumla och Degerfors. Projektet speglar lokala förutsättningar genom olika konstnärer som får möjlighet att undersöka en förutbestämd plats tillsammans med barn.